

Sygn. akt **III AUa 1975/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer(spr.)

Sędziowie: SSA Katarzyna Wołoszczak

del. SSO Izabela Halik

Protokolant: st. insp. sąd. Dorota Cieślik

po rozpoznaniu w dniu 12 sierpnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy **Szpital w P. im. prof. S. D. S.A.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanych : A. M., I. T., M. S., T. S.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Szpitala w P. im. prof. S. D. S.A.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 7 sierpnia 2014 r. sygn. akt VII U 4919/13

1. o d d a l a apelację;

2. zasądza od odwołującego na rzecz pozwanego kwotę 480zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

del. SSO Izabela Halik SSA Iwona Niewiadowska-Patzer SSA Katarzyna Wołoszczak

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 lipca 2013 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., stwierdził, że przychód osiągnięty przez **A. M.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Szpital w P. im. prof. S. D.” spółka z o. o. z siedzibą w P. ul. (...) (obecnie: Szpital w P. im. prof. (...) S.A. w P.) stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi:

okres (mm-rrrr)	ubezpieczenia emerytalne i rentowe	ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe	ubezpieczenie zdrowotne
-----------------	------------------------------------	-------------------------------------	-------------------------

11/2011	2 782,90 zł	2 782,90 zł	2 401,37 zł
09/2012	2 898,02 zł	2 898,02 zł	2 500,70 zł
11/2012	2 825,92 zł	2 825,92 zł	2 438,48 zł

Na podstawie takich samych przepisów i z takim samym uzasadnieniem Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. wydał kolejne decyzje dotyczące pracowników płatnika składek.

Decyzją z dnia 31 lipca 2013 roku nr (...), organ rentowy stwierdził, że przychód osiągnięty przez **M. S.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek, która wynosi:

okres (mm-rrrr)	ubezpieczenia emerytalne i rentowe	ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe	ubezpieczenie zdrowotne
08/2010	2 939,77 zł	2 939,77 zł	2 536,73 zł
12/2010	3 390,59 zł	3 390,59 zł	2925,74 zł
08/2011	3 653,77 zł	3 653,77 zł	3 152,83 zł
11/2011	3 531,58 zł	3 531,58 zł	3 047,41zł
07/2012	2 948,48 zł	2 948,48 zł	2 544,23 zł
11/2012	3 583,61 zł	3 583,61 zł	3 092,30 zł

Decyzją z dnia 31 lipca 2013 roku nr (...), organ rentowy stwierdził, że przychód osiągnięty przez **T. S.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi:

okres (mm-rrrr)	ubezpieczenia emerytalne i rentowe	ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe	ubezpieczenie zdrowotne
08/2010	220,00 zł	220,00 zł	189,84 zł

Decyzją z dnia 31 lipca 2013 roku nr (...), organ rentowy stwierdził, że przychód osiągnięty przez **I. T.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek: stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne, która wynosi:

okres (mm-rrrr)	ubezpieczenia emerytalne i rentowe	ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe	ubezpieczenie zdrowotne
09/2010	1 840,00 zł	1 840,00 zł	1 587,74 zł
12/2010	2 420,60 zł	2 420,60 zł	2 088,74 zł
2 4			

Od powyższych decyzji odwołał się płatnik składek, powołując argumenty, takie jak w odwołaniu od decyzji nr (...) dotyczącej A. M..

Sprawy o sygnaturach VII U 4834/13, VII U 4872/13, VII U 4916/13, VII U 4919/13, VII U 4948/13, VII U 4988/13, VII U 5027/13 zostały połączone ze sprawą o sygnaturze

VII U 4830/13 do łącznego rozpoznania w zakresie przeprowadzenia postępowania dowodowego i następnie wyłączone do odrębnego rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2014r. : oddalił odwołania oraz zasądził od odwołującego na rzecz pozwanego organu rentowego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego łącznie kwotę 480zł.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Szpital w P. im. prof. S. D.” spółka z o.o. tworzony był Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Zgodnie z §3 Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Szpital w P.” spółka z o.o., wprowadzonym z dniem 3 marca 2010 roku Zarządzeniem nr (...) Prezesa Zarządu z dnia 9 kwietnia 2010 roku, środki Funduszu przeznacza się na finansowanie (dofinansowanie):

- 1) dodatków świątecznych,
- 2) bonów towarowych świątecznych,
- 3) wypoczynku w dni wolne od pracy, organizowanego w formie turystyki grupowej (wycieczki, rajdy, spływy),
- 4) biletów wstępu na imprezy kulturalno-rozrywkowe oraz sportowe,
- 5) pomocy rzeczowej i finansowej w formie zapomogi rzeczowej i zapomogi pieniężnej bezzwrotnej, przyznawanej w szczególnych przypadkach losowych,
- 6) pożyczek zwrotnych na cele mieszkaniowe,
- 7) wypłaty świadczenia wakacyjnego raz w roku, dokonywanej po wykorzystaniu przez pracownika urlopu wypoczynkowego w wymiarze minimalnym 10 kolejnych dni roboczych.

Zgodnie z § 4 Regulaminu osobami uprawnionymi do korzystania z ZFŚS są:

- 1) pracownicy jednostki zatrudnieni na podstawie umowy o pracę w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy,
- 2) emeryci i renciści – byli pracownicy zakładu,

3) pracownicy przebywający na urlopach wychowawczych.

Osoby ubiegające się o świadczenia socjalne z ZFŚS składają wnioski w komórce socjalnej szpitala w formie i terminie podanym do ogólnej wiadomości uprawnionych pracowników (§ 7 ust. 1).

Oceny wniosków o przyznanie świadczeń z ZFŚS dokonuje Komisja Socjalna. Świadczenia z ZFŚS przyznawane są przez Kierownika Jednostki na podstawie kwalifikacji Komisji Socjalnej (§ 10 ust. 2).

Komisja Socjalna wprowadziła zróżnicowanie wysokości ekwiwalentu według wynagrodzenia brutto pracownika z tytułu zatrudnienia w Szpitalu według przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za I kwartał 2010 roku według GUS (3.340,89zł). Wyplata miała nastąpić w wysokości odpowiadającej wielkości wymiaru etatu.

Komisja Socjalna ustaliła kwoty dla pełnego etatu:

1. przychód brutto poniżej średniej krajowej – 240,00 zł,
2. przychód brutto powyżej średniej krajowej – 220,00 zł.

Ekwiwalent wakacyjny w 2010r. został wypłacony w okresie od czerwca do grudnia 2010r. zgodnie z kryteriami w wskazaniach przez Komisję Socjalną. W przypadku osób zatrudnionych na niepełny etat ekwiwalent został wypłacony w niższej wysokości, zachowując stosunek do zarobków i wielkości etatu.

W dniu 5 listopada 2010 roku Komisja Socjalna opracowała także warunki wypłaty świadczenia świątecznego, tzw. „karpiego” oraz talonów świątecznych. Podział wysokości świadczenia ustalono na podstawie kryterium średniego przychodu pracownika szpitala w I kwartale 2010 roku – dochód brutto powyżej 3.340,89 zł (wypłata na osobę 600,00 zł brutto) oraz dochód poniżej 3.340,89 zł (wypłata na osobę 700,00 zł brutto). Wysokość wypłaty świadczenia miała przy tym odpowiadać wielkości etatu.

W 2011r. Komisja Socjalna ustaliła warunki wypłaty ekwiwalentu wakacyjnego za 2011r. Podstawą dla zróżnicowania wysokości ekwiwalentu stanowiło wynagrodzenie brutto pracownika z tytułu zatrudnienia u płatnika według przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2010r według GUS (3.438,21zł) i dla pełnego etatu wynosiło:

1. przychód brutto poniżej średniej krajowej – 260,00 zł.,
2. przychód brutto powyżej średniej krajowej – 240,00 zł.,

Zgodnie z protokołem ze spotkania Komisji Socjalnej w dniu 14 października 2011 roku Komisja podjęła decyzję o wypłacie świadczenia tzw. „karpiego” ustalając je na stan ilościowy pracowników zatrudnionych nieprzerwanie co najmniej 6 miesięcy na dzień 1 października 2011r. Podział wysokości świadczenia miał nastąpić według kryterium dochodowego- przychód powyżej 3.466,33zł – wypłata na osobę 600zł, przychód poniżej tej kwoty- wypłata 700zł brutto, przy uwzględnieniu średniego przychodu pracownika za I kwartał 2011r.

W grudniu 2011 roku dla dziesięciu pracowników, którym nie wypłacono świadczeń pieniężnych – dodatku świątecznego, wydano boni świąteczne. Wysokość świadczeń przypadających na jednego pracownika wyniosła odpowiednio: 350,00 zł. i 700,00 zł.

Z załącznika do harmonogramu wydatków ZFŚS na 2012 rok wynika, że podjęto decyzję o wypłacie ekwiwalentu wakacyjnego wprowadzając zróżnicowanie wysokości ekwiwalentu według wynagrodzenia brutto pracownika z tytułu zatrudnienia w Szpitalu według przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za IV kwartał 2011 roku według GUS – 3.586,75 zł. (komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z 9 lutego 2012 roku w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w IV kwartale 2011 roku),

- średni dochód brutto pracownika – I kwartał 2012 roku,

- wypłata nastąpi w wysokości odpowiadającej wielkości wymiaru etatu,
- ustalono kwoty dla pełnego etatu:

1. przychód brutto poniżej średniej krajowej – 260,00 zł.,

2. przychód brutto powyżej średniej krajowej – 240,00 zł.

W październiku 2012r. zostały ustalone kryteria przyznania i wypłaty świadczenia świątecznego tzw. „karpiego” w 2012r.. Zróżnicowanie wysokości świadczenia ustalono na podstawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale 2012r. według GUS (3.496,82 zł.) i średniego miesięcznego przychodu pracownika za II kwartał 2012r..

Przyjęto następujące wysokości świadczeń zależne od dochodu pracownika w przeliczeniu do etatu:

- miesięczny dochód pracownika brutto pracownika do kwoty 2.797,46 zł. – kwota

800 zł. brutto,

- miesięczny dochód brutto pracownika w przedziale 2.797,47 zł. do 3.496,82 zł. – kwota 700 zł. brutto,
- miesięczny dochód pracownika powyżej kwoty 3.496,82 zł. – kwota 600 zł. brutto.

Na pisemny wniosek pracownika dopuszczono możliwość wypłaty świadczenia karpiego w formie talonu świątecznego.

W latach 2010, 2011, 2012 pracownicy odwołującej Spółki, w tym zainteresowani A. M., M. S., T. S. i I. T. korzystali ze świadczeń Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, uzyskując świadczenia pieniężne w postaci ekwiwalentu wakacyjnego oraz dodatku świątecznego z okazji Świąt Bożego Narodzenia. Pracownicy składali wnioski o ekwiwalent wakacyjny, wskazując w nich okres, w którym korzystali z urlopu wypoczynkowego.

Przy wypłacie powyższych świadczeń pracownicy nie składali oświadczeń o swojej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej.

Przyjętym przez Spółkę kryterium podziału środków Funduszu były: średni miesięczny dochód pracownika brutto uzyskany w określonym kwartale z tytułu stosunku pracy u płatnika składek, wymiar czasu pracy i staż pracy pracownika.

Zainteresowany **A. M.** otrzymał:

- w listopadzie 2011 roku świadczenie świąteczne w kwocie 700,00 zł.,
- we wrześniu 2012 roku ekwiwalent wakacyjny w kwocie 260,00 zł.,
- w listopadzie 2012 roku świadczenie świąteczne w kwocie 800,00 zł.

Zainteresowana **M. S.** otrzymała:

- w sierpniu 2010 roku ekwiwalent wakacyjny w kwocie 240,00 zł.
- w grudniu 2010 roku świadczenie świąteczne w kwocie 700,00 zł.,
- w sierpniu 2011 roku ekwiwalent wakacyjny w kwocie 260,00 zł.
- w listopadzie 2011 roku świadczenie świąteczne w kwocie 700,00 zł.,

- w lipcu 2012 roku ekwiwalent wakacyjny w kwocie 260,00 zł.,
- w listopadzie 2012 roku świadczenie świąteczne w kwocie 800,00 zł.

Zainteresowana **T. S.** otrzymała w grudniu 2010 roku świadczenie świąteczne w kwocie 220,00 zł. Płatnik składek nie naliczył w grudniu 2010 roku za zainteresowaną T. S. składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne ponieważ ubezpieczona była zatrudniona u płatnika składek do 16 listopada 2010 roku.

Zainteresowana **I. T.** otrzymała:

- we wrześniu 2010 roku ekwiwalent wakacyjny w kwocie 240,00 zł.,
- w grudniu 2010 roku świadczenie świąteczne w kwocie 700,00 zł.

Płatnik składek nie wliczył do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w/w wypłat.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał powyższy wyrok.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że nie sposób uznać, aby świadczenia wypłacone zainteresowanym miały charakter socjalny i tym samym, by można je wyłączyć z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, zdaniem Sądu Okręgowego, że odwołujący dokonując podziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie analizował sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do korzystania z funduszu. Uzależnienie wysokości świadczenia wyłącznie od wymiaru czasu pracy pracownika, stażu pracy i wysokości przychodu osiąganego jedynie u płatnika składek w żadnym stopniu nie oznacza uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika/

Przepisy art.8 ust.1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wskazują bowiem, że przyznawanie tych świadczeń jest ściśle zależne od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych do korzystania z Funduszu . Stąd ich podział powinna poprzedzać indywidualna ocena sytuacji osób uprawnionych pod kątem kryterium socjalnego, na podstawie oświadczeń pracowników o wysokości wszystkich dochodów uzyskiwanych przez wspólnie zamieszkujące i prowadzące gospodarstwo domowe osoby.

W ocenie Sądu Okręgowego sporne świadczenia wypłacone zainteresowanym stanowią świadczenia dodatkowe pracodawcy, a tym samym uwzględnienie w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne przychodów zainteresowanych w postaci dofinansowania do urlopu wypoczynkowego organizowanego przez pracowników oraz wydania bonów towarowych było prawidłowe.

Uwzględniając powyższe rozważania, Sąd Okręgowy, na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.(pkt 1,3,5,7). O kosztach postępowania Sąd orzekł w punktach 2,4,6,8 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. § 2 ust. 1 i 2, § 3 ust. 1 oraz § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).

Apelację od powyższego wyroku, w całości złożył odwołujący płatnik składek Szpital w P. im prof. S. D. S.A. zarzucając naruszenie:

1. przepisów prawa procesowego, tj.:

- art.233 §1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granicy swobodnej oceny dowodów i dokonania błędnych ustaleń faktycznych, które skutkowały przyjęciem, iż wypłacony zainteresowanej przez odwołującą spółkę w latach

2010-2012 ekwiwalent wakacyjny oraz świadczenia świąteczne nie mają charakteru socjalnego i zostały wypłacone niezgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych;

- art.102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że w sprawie nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek odstąpienia od obciążenia odwołującego kosztami zastępstwa procesowego;

2. przepisów prawa materialnego, tj.:

-art. 12 ust.1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2000r. Nr 14 poz.176 t.j.) poprzez błędne jego zastosowanie i przyjęcie, iż wypłaty dokonane przez odwołującego z tytułu ekwiwalentu wakacyjnego oraz świadczeń świątecznych na rzecz zainteresowanych stanowią przychód w rozumieniu tego przepisu i powinny stanowić podstawę wymiaru składek,

-art. 18 w związku z art.4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędne zastosowanie i przyjęcie, iż wypłaty dokonane przez odwołującego z tytułu ekwiwalentu wakacyjnego oraz świadczeń świątecznych, finansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne;

-art.2 ust.1 pkt19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161 poz.1106) poprzez błędne przyjęcie, iż wypłaty dokonane przez odwołującego z tytułu ekwiwalentu wakacyjnego oraz świadczeń świątecznych nie zostały sfinansowane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, albowiem podział środków z tego funduszu nastąpił niezgodnie z ustawą o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych;

-art.2 ust.1 ustawy z 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez błędną jego wykładnię i uznanie, iż świadczenia wypłacone zainteresowanym nie miały charakteru socjalnego, co w konsekwencji spowodowało przyjęcie, iż brak było podstaw, aby wyłączyć je z podstawy wymiaru składek;

-art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez błędną jego wykładnię prowadzącą do przyjęcia, iż odwołujący przy wypłacie ekwiwalentu wakacyjnego oraz świadczeń świątecznych powinien uwzględnić każdorazowo sytuację życiową , rodzinną i materialną pracownika, przy łącznym zastosowaniu wszystkich wymogów wskazanych w ust.1 powołanego przepisu.

Powołując się na wskazanie powyżej zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania i zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej spółki kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nadto apelujący wniósł o skierowanie szczegółowo opisanych pytań prawnych do Sądu Najwyższego, a także o odstąpienie od obciążenia odwołującego kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w postępowaniu apelacyjnym, zgodnie z art.102 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji poddał wszechstronnej ocenie zebrany w sprawie materiał dowodowy, z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art.233§1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy prawidłowo organ rentowy uznał, że przychód uzyskany przez zainteresowanych tytułem dofinansowania z okazji świąt oraz ekwiwalentu wakacyjnego za

okresy i w wysokościach określonych w zaskarżonej decyzji w związku z zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę u płatnika składek - Szpital w P. im prof.S. D. S.A. w P. stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Na wstępie przypomnieć należy, że zgodnie z art.8 ust.1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art.8 ust.1 cytowanej ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu,

Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najuboższych dochodach. Oznacza to, co należy uwzględnić w zakładowych regulaminach świadczeń socjalnych, aby przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu było uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Przy ocenie sytuacji materialnej pracownika należy brać pod uwagę dochody pracownika osiągane poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie z pracownikiem.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2008r. II PK 156/07 (OSNP 2009/7-8/96) wskazywał, że możliwe jest przyjęcie średniego dochodu na członka rodziny jako usprawiedliwionego kryterium oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby ubiegającej się o przyznanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu świadczeń socjalnych bo jest to obiektywnie czytelny i miarodajny sposób oceny zasadności ubiegania się o świadczenia z tego funduszu.

Stanowisko takie znajduje potwierdzenie w wyroku Sadu Najwyższego z dnia 16 września 2009r.. I UK 121/09, w którym stwierdzono, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela wywody poczynione przez Sąd Najwyższy w przytoczonych orzeczeniach i ich uzasadnieniach.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że odwołująca spółka dokonując podziału i przydziału środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie analizowała sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej osób uprawnionych do korzystania z tego Funduszu. Jedynym kryterium decydującym o przyznaniu dofinansowania był dochód osiągany przez pracownika z tytułu pracy w spółce, staż pracy i wymiar czasu pracy. Zważyć w tym miejscu należy, że art.8 ust.1 cytowanej ustawy, wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Podkreślić trzeba, że zasada wyrażona w art.8 ust.1 ustawy z 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, wyraża się w związku pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. sytuacja osoby uprawnionej jest trudniejsza, tym wyższe przysługuje jej świadczenie. O spełnieniu kryterium socjalnego nie może być mowy bez indywidualnej analizy sytuacji każdej uprawnionej do skorzystania z funduszu osoby. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach.

Odwołujący pracodawca w analizowanej sprawie winien był dokonać analizy sytuacji życiowej, materialnej i osobistej zainteresowanych przed przyznaniem świadczenia z tytułu dopłaty do wypoczynku i świadczeń świątecznych. Nie musi to przy tym wiązać się z podejmowaniem nadzwyczajnych działań ze strony pracodawcy, generowaniem dodatkowych sił i środków. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wystarczające byłoby złożenie przez każdego pracownika oświadczenia o wysokości dochodu na jednego członka rodziny, ze wskazaniem ilości osób i w jakim wieku, wchodzących w skład rodziny pracownika. Taka informacja ujmowałaby w istocie nie tylko dochody pracownika osiągnięte u odwołującego, ale także dochody pracownika osiągnięte poza zakładem pracy, a także dochody pozostałych członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z pracownikiem. Powyższe obrazuje zarówno sytuację osobistą, rodzinną jak i materialną, zgodnie z wymogami ustawy. Stanowisko takie jest prezentowane zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i literaturze przedmiotu.

Oparcie kryterium dostępności świadczeń z tytułu dofinansowania do Świąt Bożego Narodzenia oraz ekwiwalentu wakacyjnego wyłącznie z uwzględnieniem wysokości wynagrodzenia zasadniczego uzyskiwanego u płatnika nie spełnia wymogu badania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej w szczególności na tle sytuacji życiowej innych pracowników uprawnionych do świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Nadto istotne jest także ustalenie takich progów dostępności świadczeń, jak i takie zróżnicowanie ich wysokości aby urzeczywistnić ustawowy cel Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jakim jest niwelowanie różnic w poziomie życia pracowników.

W związku z powyższym, za błędne należy uznać stanowisko, że „świadczenia sfinansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych są wyłączone z podstawy wymiaru składek wyłącznie z uwagi na źródło finansowania „. Pogląd ten stoi w sprzeczności zarówno z doktryną jak i ugruntowanym już orzecznictwem sądów.

W rozpoznawanej sprawie przedmiotowe świadczenia należało zatem zaklasyfikować jako świadczenia dodatkowe pracodawcy, nie zaś świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi tak wobec pracowników, jak wobec płatnika składek i jednocześnie pracodawcy, który co prawda administruje funduszem, jednak nie może tego uczynić z pominięciem ustawy.

Skoro wypłata świadczeń nie miał charakteru socjalnego, gdyż nie była powiązana z kryterium socjalnym (brak analizy sytuacji pracowników), należało uznać je za przychód w rozumieniu art.12 ust.1 ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek na podstawie art.18 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z §1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz.U. nr 161 poz.1106) oraz art. 81 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008r. nr 164 poz.1027)

Odnosząc się natomiast do wniosku o skierowanie przedmiotowych pytań do Sądu Najwyższego, Sąd Apelacyjny uznał, że był on nieuzasadniony, bowiem- mając na uwadze poczynione wyżej rozważania- przy rozpoznaniu sprawy nie powstało zagrożenie prawne budzące poważne wątpliwości , zgodnie z art.390 §1 k.p.c.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art.385 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art.98 §1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz §12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zastosowania art.102 k.p.c. , ponieważ apelujący nie wykazał, aby zaszyły szczególnie uzasadnione przesłanki w rozumieniu tego przepisu przemawiające za odstąpieniem od obciążenia odwołującego kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w postępowaniu apelacyjnym.

del. SSO Izabela Halik SSA Iwona Niewiadowska-Patzer SSA Katarzyna Wołoszczak